

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจและพฤติกรรมในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากรังสีรักษา ระหว่างผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามโปรแกรมการจัดระบบบริการพยาบาลกับผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับการรักษาด้วยรังสีรักษาแบบผู้ป่วยนอก ที่ศูนย์มหาชิราลงกรณ ชาญบุรี จำนวน 40 ราย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มจำนวนเท่ากัน ได้แก่กลุ่มควบคุม ที่ได้รับการดูแลตามปกติ และกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการดูแลตามโปรแกรมการจัดระบบบริการพยาบาล เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ โปรแกรมการจัดระบบบริการพยาบาล ประกอบด้วยแผนการสอนเรื่องการปฏิบัติตัวเมื่อได้รับการรักษาด้วยรังสีรักษาบริเวณศีรษะและคอ ภาพพลิกเรื่องการปฏิบัติตัวเมื่อได้รับการฉายรังสีบริเวณศีรษะและคอ โมเดลฟัน คู่มือการดูแลตนเอง และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบวัดความพึงพอใจต่อการบริการ จำนวน 19 ข้อ แบบวัดพฤติกรรมในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากรังสีรักษา จำนวน 27 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน มีค่าความเที่ยง 0.89 และ 0.84 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ จำนวนและร้อยละ สถิติไคสแควร์ และการทดสอบค่าทีอิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ป่วยในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านคุณภาพของการบริการ พบว่าผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน 2) ผู้ป่วยในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากรังสีรักษาโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองดีที่สุดในเรื่องการดูแลผิวหนัง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการจัดระบบบริการพยาบาลที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษามีพฤติกรรมในการดูแลตนเองดีขึ้นและมีความพึงพอใจในบริการสูงขึ้นจึงควรมีการพัฒนาบริการพยาบาลในผู้ป่วยมะเร็งกลุ่มอื่น เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมในการดูแลตนเองอย่างถูกต้อง มีความปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

The purposes of this quasi-experimental research were to compare the effects of nursing service system on satisfaction and self care practices to prevent complications in patients with head and neck cancer who received radiation therapy at Maha Vajiralongkorn Cancer Center between a planned nursing service system and routine nursing care.

The sample consisted of forty patients who received radiation therapy for head and neck cancer at Maha Vajiralongkorn Cancer Center; subjects were divided equally into a control and an experimental group. The control group received routine care; while the experimental group received planned nursing service system. The set of instruments included planned instruction, a dental model, a flip chart and a self care handbook, 19- item patients' satisfaction questionnaires, and 27-item self care practices to prevent complications in patients with head and neck cancer who received radiation therapy. Content validity was examined by five experts. The reliability of the first and the second questionnaires were .89 and .84 respectively. The data were analyzed by percentage, chi-square test, and independent t-test.

The results showed as follows. (1) The patients in the experimental group rated their satisfaction significantly higher than those in the control group,. There were no significant differences between the two groups in terms of the satisfaction on quality of nursing. (2) The former rated their self care practices to prevent complications significantly higher than the latter ($p = .001$). They rated "skin care" at the highest level. The results of this study showed that the nursing service system, developed in this study, helped to increase self care practices and patients' satisfaction. Therefore, this system should be developed and applied to other cancer patients to improve self care practices, to prevent complications, and to increase the quality of their life.